

התכנסות לארגז כלים אחיד

דן בן-דוד

שני נושאים גורליים עמדו במרכז מערכת הבחירות האחרונה: צמצום מימדי המדינה וצמצום מימדי העוני. אלה שני נושאים הקשורים זה לזה בטבורם, ולא רק מההיבט של חלוקה תקציבית חדשה. ההסכמה הציבורית להתכנסות מסתכמת ב-60 חברי כנסת בלבד (קדימה, עבודה, גמלאים ומרצ) – וגם זאת בתנאי שמרינה סולודקין ודומיה יתעוררו בצד הנכון של המיטה בבוקר ההצבעה. ש"ס כבר קיבלה פטור. בהינתן שיעורי הילודה היחסיים, המחנה הדתי-לאומני נמצא במגמת גידול מתמדת, גם אם בשנה האחרונה חלה סטיה נקודתית מהמגמה הזאת. לגמרי לא ברור כמה שנים נוספות ישאר פתוח חלון ההזדמנויות להתכנס למדינה עם רב יהודי מוצק.

בזירה השניה, למעלה משליש המשפחות בישראל חיות מתחת לקו העוני על פי הכנסתן ברוטו, כלומר לפני שמערכות המס והרווחה מתחילות לחלק מחדש את עוגת ההכנסות. אלה מימדי העוני האמיתיים, הנמצאים מאחורי הקלעים ובקושי מבצבים לשיח הציבורי – והגדלים בהתמדה מאז שנות השבעים. אך למרבה ההפתעה, הסוגיה החשובה ביותר הנוגעת למיגור העוני ולשינוי המגמה כלל לא הועלתה או הוזכרה בהסכמים הקואליציוניים. במקום להתמקד בעיקר, היה הרבה יותר חשוב להתמקח על כמה עשרות שקלים יתווספו, ובאיזו תדירות, לשכר מינימום שאינו נאכף בכל מקרה.

מרב סיסמאות וקלישאות, המילה "חינוך" כבר איבדה מזמן ממשמעותה. במו"מ הקואליציוני, היה קרב גדול על איש תפקיד שר החינוך – ואף מילה על העיקר: ארגז הכלים החינוכי.

במדינת ישראל ישנם אורחות חיים רבים, ומערכות החינוך השונות משקפות זאת. אך ישנו רק שוק כלכלי אחד, בו חייבים להתמודד לא רק האמריקאים, האירופאים, הסינים והיהודים אלא גם אזרחי ישראל החילונים, הדתיים, החרדים והערבים. כדי לשרוד במציאות הגלובלית התחרותית, כולם חייבים ארגז כלים הכולל תחומים בסיסיים כמו מתמטיקה, מדע, עברית, אנגלית, אזרחות, היסטוריה, ומחשבים.

רמות חיים לאומיות נקבעות יותר ויותר לפי רמתם של ארגזי הכלים המסופקים לתושבים. אותם ארגזי כלים גם קובעים את החוסן הדמוקרטי והמוסרי של עמים. תפקידה של מדינה הוא לספק לכלל תושביה את התשתיות האיכותיות ביותר שיאפשרו מיצוי הפוטנציאל הלאומי. ארגז הכלים – קרי לימודים אחידה לכל ילדי ישראל – הינו התשתית הבסיסית ביותר של החברה הישראלית. בזמן שרמת ההישגים של ילדי ישראל נמצאת בתחתית העולם המערבי, הגיעה העת שעם הספר יכיל מחדש את המצפן הלאומי ויאמץ ליבת לימודים שהינה איכותית במידה ניכרת מהמקובל בארצות אחרות.

זוהי רק ההתחלה. מדינת ישראל חייבת גם לתבוע את ריבונותה ולקבוע שכל בית-ספר בכל מערכת חינוך בכל ישוב בארץ ילמד את ליבת הלימודים כולה בלי לבחור ולברור – אחרת לא יזכה בית-הספר לרישיון או לאגורה אחת של מימון. את הלימודים הייחודיים לאורחות החיים השונות ניתן יהיה לשלב בנוסף לליבה האחידה, אך לא במקומה. בזמן שלכל אדם הזכות לבחור את אורח חייו, אין לאף אחד הזכות למנוע מילדיו את ארגז הכלים הבסיסי שיאפשר קיום בכבוד באופן עצמאי.

נשמע לא מציאותי? לא במקרה נמנעו מפלגות קדימה והעבודה מתפוח האדמה הלוהט הזה. הפוליטיקאים המנוסים עם שני רגלים על הקרקע יודעים היטב – לכאורה – מה ניתן לבצע ומה לא. רק בעיה אחת קטנה. בהינתן קצב הילודה ורמת החיים השכיחה בקרב האוכלוסיות המתנגדות להנחלת ארגז כלים אחיד, עד כמה זה יותר מציאותי לצפות להישרדותה של המדינה בשכונה הזו כאשר לרוב האוכלוסיה לא יהיו הכלים להגנה עצמית כלכלית או בטחונית. אז איזו חלופת מדיניות באמת אינה מציאותית?

יתכן מאוד ש-60 הח"כים התומכים בחלוקת הארץ כדי להצילה מספקים היום את אחת ההזדמנויות האחרונות שלנו לוודא שהארץ שהם מצילים תוכל גם לפרוח אחר כך. זהו מבחן המנהיגות האמיתי של נבחרינו. עליהם לעזוב את הגימיקים הטפלים והמלאכותיים ולהתחיל לעסוק בבעיות השורש של החברה הישראלית באופן מערכתי, מקצועי וענייני. אחרת, אולי נתכנס לרב יהודי גדול – אך חולה במחלה סופנית שיכולנו למנוע.